

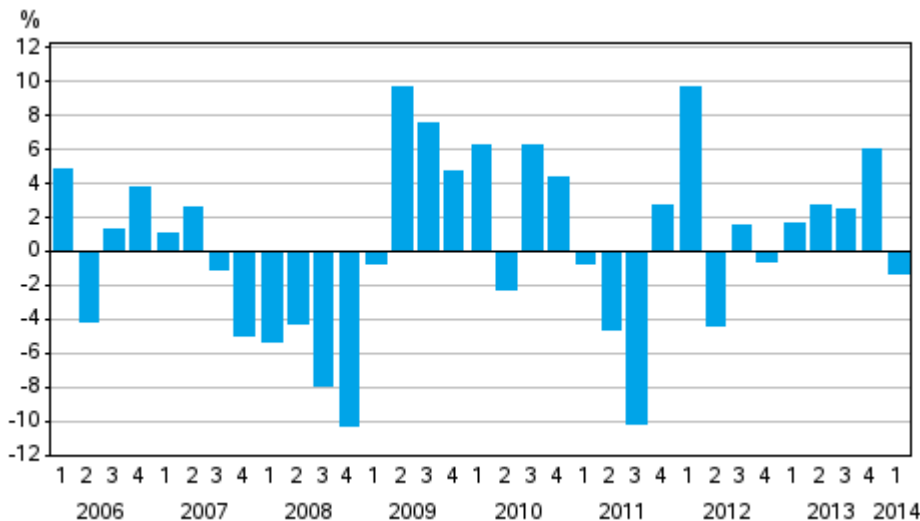
Rahoitustilinpito

2014, 1. vuosineljännes

Kotitalouksien nettorahoitusvarat supistuivat vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä

Kotitalouksien rahoitusvarat vähenivät vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä 0,7 miljardilla eurolla ja velat lisääntyivät 0,8 miljardilla. Näiden muutosten seurauksena kotitalouksien rahoitusvarojen ja velkojen erotus, nettorahoitusvarat, supistui 1,3 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen rahoitustilinpitotilastosta

Kotitalouksien nettorahoitusvarojen muutos edellisestä neljänneksestä

Maaliskuun 2014 lopussa kotitalouksilla oli yhteensä 248,2 miljardia euroa rahoitusvaroja ja 136,8 miljardia euroa velkoja. Kotitalouksien nettorahoitusvarat olivat siten 111,5 miljardia ensimmäisen neljänneksen lopussa. Nettorahoitusvarojen vähennys edellisestä neljänneksestä oli 1,5 miljardia euroa. Nettorahoitusvaroilla tarkoitetaan rahoitusvarojen ja velkojen erotusta.

Kotitalouksien rahoitusvarojen vähentyminen johtui siitä, että nettomääräiset sijoitukset rahoitusvaateisiin olivat negatiiviset. Nettomääräiset sijoitukset talletuksiin olivat 0,4 miljardia negatiiviset ja noteerattuihin osakkeisiin 0,5 miljardia negatiiviset. Samalla vuoden 2012 alussa alkanut siirtymä määräaikaistalletuksista käteistalletuksiin jatkui edelleen. Hallussapitovoittoja kotitaloudet saivat 0,3 miljardia lähinnä noteeratuista

osakkeista ja sijoitusrahastoista. Kotitaloudet eivät siten päässeet ensimmäisellä neljänneksellä hyötymään hallussapitovoitoista niin paljon kuin neljällä edeltävällä neljänneksellä.

Sekä kotitalouksien lainavelat että käytettävissä olevat tulot kasvoivat vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä. Muutosten seurauksena velkaantumisaste kasvoi hieman kohoten 119,6 prosenttiin. Kotitalouksien velkaantumisaste lasketaan suhteuttamalla kotitalouksien lainavelat neljänneksen lopussa edeltävien neljän vuosineljänneksen yhteenlaskettuun käytettävissä olevaan tuloon.

Yritykset pienensivät velkarahoitustaan vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä vähentämällä sekä lainoja että velkapapereita. Yritysten velkarahoitus väheni neljänneksen aikana yhteensä 1,7 miljardia ollen 200,4 miljardia neljänneksen lopussa. Lisäksi velkapaperimuotoisessa rahoituksessa tapahtui neljänneksen aikana siirtymää pitkäaikaisista velkapapereista lyhytaikaisiin. Velkarahoituksella tarkoitetaan lainavelkoja ja velkapaperimuotoista rahoitusta yhteensä.

EU-maissa otetaan käyttöön syyskuussa 2014 uudistettu kansantalouden tilinpidon järjestelmä, EKT 2010 (ESA 2010). Tämän tilaston seuraava julkaisu on uuden EKT 2010 -järjestelmän mukainen.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Yritysten velat, milj. euroa.....	4
Liitetaulukko 2. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo, lainavelka ja velkaantumisaste.....	4

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kotitalouksien sijoitukset talletuksiin, noteerattuihin osakkeisiin ja rahastoihin.....	6
Liitekuvio 2. Kotitalouksien rahoitusvarat.....	6
Liitekuvio 3. Kotitalouksien velkaantumisaste.....	7
Laatuseloste: Rahoitustilinpito.....	8

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Yritysten velat, milj. euroa

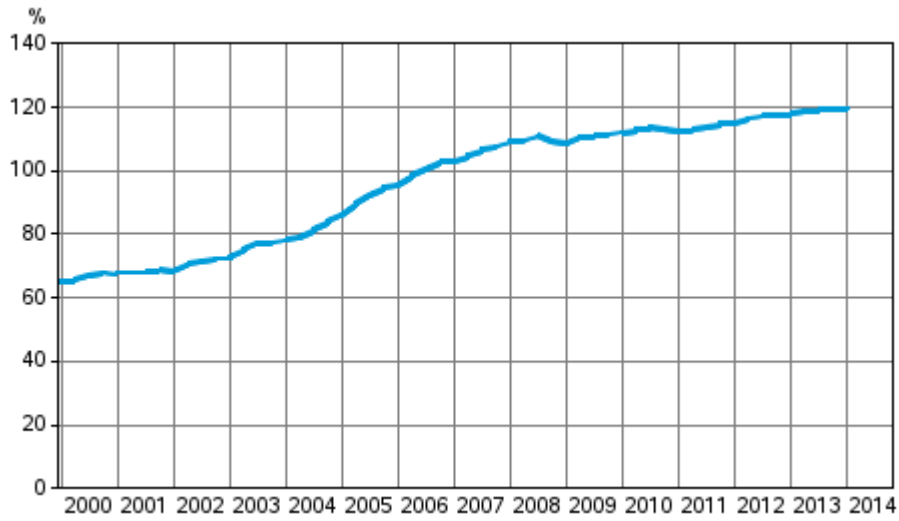
Rahoitusvaade	Vuosi/Neljännes								
	2012/I	2012/II	2012/III	2012/IV	2013/I	2013/II	2013/III	2013/IV	2014/I
Vaateet yhteensä	513 819	500 049	501 592	509 163	511 518	513 683	529 155	532 689	530 925
Rahamarkkinainstrumentit	5 616	6 116	5 835	4 927	4 250	5 935	5 864	4 824	6 077
Joukkovelkakirjalainat	23 438	23 623	24 590	26 183	28 096	27 887	29 493	29 649	27 935
Johdannaiset	5 665	6 683	6 479	5 117	3 897	4 965	4 339	3 682	3 688
Lainat	173 408	172 532	171 572	171 724	173 021	173 701	171 177	167 661	166 383
Noteeratut osakkeet	107 089	92 021	96 257	102 534	104 367	101 720	120 860	127 403	126 153
Noteeraamattomat osakkeet ja muut osuudet	145 642	145 929	144 386	146 584	147 358	149 237	149 837	151 382	152 746
Muut saamiset ja velat	52 961	53 145	52 473	52 094	50 529	50 238	47 585	48 088	47 943
Nettorahoitusvarat	-196 120	-182 801	-180 074	-182 682	-188 118	-192 517	-206 277	-209 267	-207 520

Liitetaulukko 2. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo, lainavelka ja velkaantumisaste

Vuosi/Neljännes	Käytettävissä oleva tulo (neljän ed. neljänneksen summa), milj. euroa	Lainavelka, milj. euroa	Velkaantumisaste, %
2000/I	59 749	38 914	65,1
2000/II	60 782	39 874	65,6
2000/III	61 463	41 127	66,9
2000/IV	61 671	41 864	67,9
2001/I	62 784	42 602	67,9
2001/II	63 948	43 484	68,0
2001/III	64 951	44 312	68,2
2001/IV	65 585	45 062	68,7
2002/I	66 544	45 591	68,5
2002/II	66 485	46 960	70,6
2002/III	67 323	48 172	71,6
2002/IV	68 808	49 794	72,4
2003/I	69 646	50 702	72,8
2003/II	70 098	52 623	75,1
2003/III	71 133	54 864	77,1
2003/IV	72 605	56 232	77,4
2004/I	73 656	57 637	78,3
2004/II	75 822	60 099	79,3
2004/III	75 968	62 096	81,7
2004/IV	76 341	64 211	84,1
2005/I	76 134	65 652	86,2
2005/II	76 165	68 459	89,9
2005/III	77 013	71 192	92,4
2005/IV	77 668	73 695	94,9
2006/I	78 721	75 280	95,6
2006/II	79 485	78 236	98,4
2006/III	80 071	80 603	100,7
2006/IV	80 829	83 149	102,9
2007/I	82 191	84 879	103,3
2007/II	83 296	87 574	105,1

Vuosi/Neljännes	Käytettävissä oleva tulo (neljän ed. neljänneksen summa), milj. euroa	Lainavelka, milj. euroa	Velkaantumisaste, %
2007/III	84 522	90 339	106,9
2007/IV	85 715	92 323	107,7
2008/I	86 033	94 076	109,3
2008/II	88 074	96 539	109,6
2008/III	88 775	98 508	111,0
2008/IV	90 702	99 148	109,3
2009/I	91 777	99 791	108,7
2009/II	91 543	101 275	110,6
2009/III	92 726	102 910	111,0
2009/IV	93 747	104 460	111,4
2010/I	94 373	105 769	112,1
2010/II	95 314	107 910	113,2
2010/III	96 383	109 588	113,7
2010/IV	98 164	111 050	113,1
2011/I	99 443	112 005	112,6
2011/II	100 969	114 031	112,9
2011/III	101 843	115 835	113,7
2011/IV	102 053	117 309	114,9
2012/I	102 863	118 519	115,2
2012/II	103 628	120 767	116,5
2012/III	104 362	122 548	117,4
2012/IV	104 907	123 380	117,6
2013/I	105 347	124 361	118,0
2013/II	105 352	125 190	118,8
2013/III	105 745	126 063	119,2
2013/IV	106 214	126 778	119,4
2014/I	106 629	127 546	119,6

Liitekuvio 3. Kotitalouksien velkaantumisaste

Laatuseloste: Rahoitustilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

Rahoitustilinpito on osa kansantalouden tilinpidon järjestelmää. Se kuvaa kansantalouden kaikkien sektoreiden rahoitustaseita sekä virtoja, joihin kuuluvat rahoitustaloustoimet ja muut muutokset. Rahoitustaseet ovat tilastointijakson lopun rahoitussaamisten ja velkojen kantoja. Rahoitustaloustoimet puolestaan ovat tilastointijakson aikana tehtyjä taloustoimia, jotka vaikuttavat rahoitustaseisiin. Rahoitustilinpito on keskeinen tilasto rahapolitiikan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden seurannan kannalta. Tilastokeskuksessa laaditaan rahoitustilinpidon lisäksi erillistä julkisyhteisöjen rahoitustilinpitoa.

Tilasto laaditaan Euroopan tilinpitojärjestelmän (EKT 1995) edellyttämällä ja siten kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla. Euroopan tilinpitojärjestelmä on kuvattu käsikirjassa EKT 1995, Euroopan Yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat, 1995. Käsikirjan luvuissa 5-7 käsitellään rahoitustilinpitoa. Rahoitustilinpidossa noudatetaan talousyksiköiden luokittelussa institutionaalista sektoriluokitusta (Sektoriluokitus 2000) ja rahoitusinstrumentteja luokiteltaessa rahoitusvaadeluokitusta (Rahoitusvaadeluokitus 1996). Käytetyt sektori- ja vaadeluokitukset on kuvattu tämän sivuston kohdassa Luokitukset.

Rahoitustilinpidon neljännesvuositietojen tuotanto perustuu Euroopan keskuspankin suuntaviivoihin (ECB/2002/7 ja ECB/2005/13). Vuositietojen tuotanto perustuu Euroopan unionin neuvoston asetukseen Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä yhteisössä (EC No 2223/96) sekä tähän asetukseen liittyvään tietojen lähettämisohjelmaan (EC No 1392/2007).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Tilaston laadinnassa käytetään lähteinä paitsi rahoitustilastoja myös muita sektori- tai vaadekohtaisia tase- ja virtatietoja sisältäviä tilastoja ja aineistoja. Suurin osa tietolähteistä on saatavissa neljännesvuosittain, mutta joitakin lähteitä on käytettävissä vain vuositasoisina. Lähdetiedot sovitetaan yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi.

Tärkeimmät tietolähteet

Rahalaitosaineisto

Suomen Pankin rahalaitosaineistosta saadaan rahalaitosten tase- ja virtatiedot neljänneksittäin.

Sijoitusrahastoaineisto

Suomen Pankin sijoitusrahastoaineistosta saadaan sijoitusrahastojen arvopaperisalkun rakenne ja sijoitusrahastojen rahasto-osuuksien omistajasektorijakauma neljänneksen lopussa. Lisäksi saadaan tiedot sijoitusrahastojen arvopaperisalkkuun liittyvistä virroista neljänneksen aikana.

Maksutase

Tilastokeskus laatii Suomen maksutasetilaston, joka on rahoitustilinpidon tärkein ulkomaatsektorin tietolähde. Maksutasetilastossa kuvataan kansantalouden ulkoista tasapainoa eli kotimaan ja muun maailman välisiä taloussuhteita. Maksutasetilaston kirjaukset ovat pääosin yhtenevät kansantalouden tilinpidon periaatteiden kanssa.

Arvo-osuusrekisteri

Noteerattujen osakkeiden laskentaan käytetään Euroclear Finland Oy:n ylläpitämän arvo-osuusrekisterin tietoja. Rekisteristä saadaan neljännesvuosittain kunkin arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osakesarjan sektorikohtaiset omistukset kappaleittain sekä osakkeiden kurssit neljänneksen lopussa.

Vakuutusyhtiöiden sijoitusseuranta- ja tilinpäätöstiedot

Finanssivalvonta (Fiva) kerää tietoja vakuutuslaitosten sijoituksista neljännesvuosittain ja tilinpäätöstiedoista vuosittain. Aineisto on rahoitustilinpidon kannalta merkittävin tietolähde vakuutuslaitosten tilastoinnissa.

Valtion liikekirjanpito

Valtion liikekirjanpito pitää sisällään valtion virastojen ja rahastojen kirjanpidon. Liikekirjanpidon tasetilejä käytetään pää tietolähteenä valtion rahoitustilien laadinnassa. Neljännesvuositiedoista aineistoa ylläpitää Valtiokonttori.

Valtiokonttorin velkaraportit

Valtion velan laskenta perustuu suurelta osin Valtiokonttorin julkaisemaan valtion velkaraporttiin. Neljännesvuosittain saatava raportti sisältää tietoa nimellis- ja markkinahintaisesta velasta ja valtion johdannaisista.

Kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain

Paikallishallinnon tärkein tietolähde on vuodesta 2013 lähtien ollut Tilastokeskuksen tilasto "Kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain", joka kuvaa Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä Manner-Suomessa vuosineljänneksittäin talousarvioiden toteutumisen mukaisesti. Tilasto sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien velasta ja eräistä saamisista vaateittain. Tilasto perustuu otokseen 1.-3. neljänneksen osalta. Neljänneksen tiedot kattavat kaikki kunnat ja kuntayhtymät.

Kuntien taloustilasto

Paikallishallinnon toinen tietolähde on Tilastokeskuksen tuottama tilasto "Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta", joka sisältää vuositietoja kuntien ja kuntayhtymien menoista ja tuloista, varoista ja veloista sekä toiminnasta. Kuntien ja kuntayhtymien sekä niiden liikelaitosten tasetietoja ja rahoituslaskelmatietoja käytetään rahoitustilinpidon laadinnassa.

Yritysten rakennetilasto

Yrityssektorin rahoitustaseen pää tietolähde on Tilastokeskuksen yritysten rakennetilaston tietokanta, joka sisältää yritysten tilinpäätöstietoja. Rakennetilaston tasetietojen kautta saadaan koko sektorille määrättyä kirjanpitoarvoiset rahoitusvarojen ja -velkojen kokonaissuureet sekä jonkin verran vaadekohtaista tietoa. Yritysten rakennetilaston tiedot ovat vuositasoisia eivätkä siten ole käytettävissä rahoitustilinpidon uusimpien neljänneksen laskentaan.

Edellä mainittujen tärkeimpien tietolähteiden lisäksi täydentävinä tietoina ja vertailussa käytetään Tilastokeskuksen luottokantatilastoa, Tilastokeskuksen Virati-aineistoa, Suomen Pankin arvopaperiaineistoa ja Työeläkevakuuttajien (TELA) sijoitusseurantakyselyä.

Yhteenvedon prosessi

Rahoitustilinpito on tasapainotettu tilastojärjestelmä, joten sektorikohtaiset lähdetiedot täytyy sovittaa yhteen. Yhteensovitus tehdään vastinsektoreittain vaade vaateelta niin, että kullekin sektorin saamis- ja velkaerälle löytyy vastinkirjaus toisen sektorin saamisissa/veloissa. Poikkeavat tiedot arvioidaan ja sovitetaan yhteen. Lähdeaineisto analysoidaan samalla tarkasti ja mahdolliset yhteensopimattomuudet tulevat esiin. Lopullisen tiedon valinnassa painotetaan luotettavuutta ja systemaattista tietolähteiden käyttöä sekä sektorin rahoitustaseen kokonaisuutta (rahoitusvarojen tai velkojen yhteissummia). Yhteenvedossa osa tiedoista, joille ei ole suoraa tietolähdettä, lasketaan vastinsektoritietojen perusteella. Esimerkiksi suuri osa kotitaloussektorin tiedoista perustuu vastinsektoritietoihin.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Täten lähdetilastojen laadulla on ratkaiseva merkitys tilaston luotettavuuden kannalta. Koska lähdetilastoja on erityyppisiä, epävarmuustekijöitäkin on monenlaisia.

Oman haasteensa rahoitustilinpidon laadintaan tuovat lähdetilastojen poikkeamat kansantalouden tilinpidon määritelmistä. Poikkeamat koskevat etenkin rahoitusvarojen arvostusperiaatetta sekä vaateiden ja tilastoyksikköjen luokituksia. Rahoitustaloustoimista (virroista) on lisäksi joissain aineistoissa vain niukasti tietoa, jolloin tietoja on estimoitava esimerkiksi taseiden muutoksen avulla.

Yhteenvedon prosessissa sektorikohtaiset tiedot sovitetaan yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi. Prosessissa arvioidaan vaihtoehtoisten tietolähteiden luotettavuutta. Näin voidaan hallita epävarmuustekijöitä ja paljastaa virhelähteitä. Yhteenvedo onkin keskeisessä roolissa tilaston luotettavuuden kannalta.

Yksi keino arvioida rahoitustilinpidon tarkkuutta on tarkastella rahoitustilejä suhteessa kansantalouden reaalitylinpidon kirjauksiin. Nettoluotonanto on (reaali-)sektoritilien tasapainoerä, jonka tulee täsmätä rahoitustilien sisältämään nettorahoitustaloustoimet-erään. Poikkeamaa kutsutaan tilastolliseksi eroksi, jota voidaan tarkastella sektorikohtaisesti. Monissa muissa maissa tilastollista eroa ei näytetä lainkaan, vaan tilit tasapainotetaan.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus

Rahoitustilinpidon neljännesvuositiedot julkaistaan noin kolmen kuukauden viiveellä. Rahoitustilinpidon vuositiedot julkaistaan noin 8 kuukauden viiveellä syyskuussa. Vuositietojen laadinnan aikaan on edellisvuoden osalta käytettävissä kattavammat lähteet kuin neljännesvuositietoja aiemmin laadittaessa. Menetelmämuutoksista yms. johtuvia aikasarjakorjauksia tehdään tarvittaessa pitkällekin taaksepäin ja niistä johtuen luvut voivat muuttua merkittävästi. Tilastokeskuksen seuraavien julkistusten tarkat julkistamispäivät löytyvät tämän sivuston kohdasta Tulevat julkistukset.

5. Tietojen saatavuus

Rahoitustilinpito julkaistaan viisi kertaa vuodessa Tilastokeskuksen verkkosivuilla. Neljännesvuosittaiset aikasarjat ovat saatavilla verkkosivuilla vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä alkaen. EKT95:n mukaiset vuosisarjat ovat saatavilla vuodesta 1995 alkaen. Vuosilta 1970-1994 on saatavissa vuositasoisia tasesarjoja, jotka eivät ole EKT95:n mukaisia.

Euroopan Keskuspankki julkaisee neljänneksittäin kansallisiin rahoitustilinpitoihin pohjautuvan euroalueen rahoitustilinpidon sekä kansallisia rahoitustilinpidon tietoja omilla verkkosivuillaan.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidon aikasarjojen tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia vuodesta toiseen.

Aikasarjojen vertailukelpoisuus vuodesta 1995 alkaen

Sekä rahoitustilinpidon vuosi- että neljännesvuosisarjat ovat pääosin vertailukelpoisa vuodesta toiseen. Vapaaehtoiset eläkerahastot siirrettiin työeläkelaitoksista vakuutuslaitoksiin vuodesta 2000 alkaen, mikä tuo katkoksen aikasarjoihin. Tietolähteiden muutokset vaikuttavat myös tietojen vertailtavuuteen. Esimerkiksi yrityssektorin laskentaan käytetyt tietolähteet ovat tulleet kattavammiksi matkan varrella.

Vuosien 1970–1994 tasesarjojen vertailukelpoisuus

Vuosien 1970-1994 taseaikasarjat poikkeavat EKT95:n mukaisista aikasarjoista merkittävästi kattavuuden, yksiköiden luokittelun, varojen arvostuksen sekä laadintamenetelmien osalta. Tärkeimmät poikkeamat ovat:

- Henki- ja eläkevakuutussäästöjä ja muita vakuutussaamisia ei ole tilastoitu rahoitusvaroina.
- Johdannaisia ei ole tilastoitu.
- Osakkeet ja muut arvopaperit on arvostettu pääsääntöisesti nimellisarvoon tai muuhun kirjanpitoarvoon.
- Osakkeiden ja osuuksien osalta kattavuus on puutteellinen.
- Muihin saamisiin ja velkoihin (AF7) on luettu eriä, joita ei ole voitu kohdentaa muihin vaateisiin.
- Työeläkelaitokset on luokiteltu vakuutuslaitoksiin (S.125).
- Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt sisältyvät yrityssektoriin (S.11).
- Muut rahoituslaitokset (S.123) sisältävät myös muut luottolaitokset kuin pankit sekä rahoitusta avustavat laitokset.
- Vuosina 1970-1975 valtion liikelaitokset sisältyvät valtiosektoriin.
- Kotitalouksien ja yritysten tiedot perustuvat osittain arvioihin.
- Yrityssektorin sisäisten saamisten ja velkojen kattavuus on puutteellinen.

7. Eheys ja yhtenäisyys

Rahoitustilinpidoon neljännesvuositiedot ja vuositiedot laaditaan samassa prosessissa ja ne ovat keskenään täysin yhtenevät.

Tilastokeskus laatii ja julkaisee julkisyhteisöjen rahoitustilinpitoa neljännesvuosittain kolmen kuukauden viiveellä. Myös Rahoitustilinpitoilasto sisältää julkisyhteisöjen tiedot ja ne ovat täysin yhtenevät julkisyhteisöjen rahoitustilinpidoon tietojen kanssa. Tilastojen julkaisutarkkuus ei kuitenkaan kaikilta osin ole sama, vaan julkisyhteisöjen rahoitustilinpito esittää julkisyhteisöjen tiedot tarkemmalla tasolla kuin rahoitustilinpito.

Rahoitustilinpito koostuu monien eri lähdetilastojen tiedoista. Käsitteelliset poikkeamat ja tasapainotus aiheuttavat sen, ettei tilasto ole kaikilta osin täysin yhtenevä lähdetilastojen kanssa. Tietojen vertaaminen lähdetilastojen tietoihin ei myöskään näistä syistä aina ole mielekästä.

Lisätietoja

Saara Roine 029 551 2922

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

rahoitus.tilinpito@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/rtp/index.html>

Lähde: Rahoitustilinpito, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-4886 (pdf)